

УДК 331.5:053.81

<https://doi.org/10.31713/ve420233>

JEL: J23

Антонова С. Є. [1; ORCID ID: 0000-0003-4796-8580],

к.е.н., доцент,

Фізик І. О. [1; ORCID ID: 0000-0003-4247-2519],

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

АНАЛІЗ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В даній статті проаналізовано динаміку кількості безробітної молоді згідно даних Рівненського обласного центру зайнятості. Відмічено, що в розрізі професійної ознаки найбільша частка безробітних молодих осіб була серед працівників торгівлі та послуг, фахівців та професіоналів. Законодавчо закріплені гарантії та заходи щодо сприяння зайнятості молоді в дійсності не реалізуються повністю. Зроблено висновок про те, що суттєвим залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. Проведений аналіз кількості вакансій, в результаті чого встановлено, що станом на 1 листопада 2023 року, в середньому по області, на одне вільне робоче місце претендувало 2 безробітних. Проаналізовано структуру вакансій за видами економічної діяльності, показано, що найбільшу кількість вакансій пропонувалася на підприємствах переробної промисловості, зокрема 21% з усіх вакансій. Систематизовані чинники працевлаштування молоді, серед яких: соціальні та професійні орієнтації молоді, мотиви професії, економічні орієнтації, уявлення про життєвий успіх та способи його досягнення, економічна активність.

Ключові слова: безробіття; зайнятість; молодь; ринок праці; працевлаштування.

Постановка проблеми. Виклики, з якими стикнулася наша країна у зв'язку із повномасштабним вторгненням Росії в Україну, становлять серйозну загрозу національній безпеці, суверенітету, добробуту та благополуччю її громадян в більш глобальному вимірі, вони стали рушієм багатьох проблем, що спричинили значні негаразди, пов'язані із зайнятістю, особливо молодих осіб. Молодіжне працевлаштування завжди було в колі уваги, оскільки випускники навчальних закладів стикалися з проблемами у пошуках роботи. Невідповідність попиту та пропозиції на ринку праці, відсутність стажу, низька заробітна плата стали ключовими проблемами, які часто призводили до збільшення трудової міграції молоді за кордон. Все це призвело до того, що наразі ринок праці встановлює нові

вимоги, характеристики, яким мають відповідати фахівці, що стало неабияким викликом для молодих осіб.

Метою статті є дослідження стану молодіжного ринку праці в Рівненській області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню окремих питань, пов'язаних із проблемами молодіжної зайнятості, станом ринку праці молоді, державною політикою зайнятості молодих осіб займалися різні вчені, зокрема: Д. Богиня, Н. Борецька, О. Балакірева, А. Батюк, В. Васильченко, Г. Губерна, М. Данюк, В. Дорофієнко, Ф. Заставний, К. Зайцева, О. Мельниченко, В. Оніщенко, І. Петрова, В. Петюх, С. Пирожков, Н. Статівка, Н. Юрлова та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сукупні впливи соціальних, економічних, суспільно-політичних, демографічних та інших факторів постійно визначають рівень зайнятості та можливості працевлаштування населення. Зокрема, молодь є специфічним елементом ринку праці, що характеризується високою мобільністю та активністю в пошуку роботи, проте, у зв'язку з відсутністю значного професійного досвіду, її конкурентоспроможність порівняно з досвідченими працівниками знижується [1]. Проблема поглиблюється тим, що в Україні відсутні ефективні інструменти політики зайнятості молоді, що спонукає її до трудової міграції за кордон [1].

Останнім часом відзначається зменшення чисельності молоді, зокрема, станом на 1 січня 2022 року в Україні нараховувалося близько 10 млн молодих осіб у віці 14–35 років, а це 24,3% від структури чисельності всього населення. В попередньому році чисельність молоді зменшилася на 293,6 тис. осіб, що становить 2,9% [3]. Зменшення кількості молоді також спостерігається в Рівненській області, де майже 30% населення становлять молоді люди віком від 15 до 35 років. Чисельність безробітної молоді збільшилася майже на 16000 чол. в 2020 р., 13371 чол. – в 2021 р. та майже 10000 чол. – в 2022 р. (табл. 1). В структурі безробітних станом на 1 листопада 2023 року 28% молоді особи віком до 35 років, серед яких 118 осіб – випускники навчальних закладів.

Таблиця 1

Надання послуг Рівненською обласною службою зайнятості
молоді у віці до 35 років

Показник	січень- жовтень 2022	січень- жовтень 2023	зміна значення	
			%	+ (-) осіб
Отримували послуги, осіб	11564	6819	59,0	-4 745
Мали статус безробітного, осіб	9033	5498	60,9	-3 535
у т.ч. зареєстровані у звітному періоді, осіб	6048	3877	64,1	-2 171

продовження табл. 1

Всього отримали роботу, осіб	3581	3013	84,1	-568
Проходили професійне навчання, осіб	983	848	86,3	-135
Брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру, осіб	273	137	50,2	-136
Чисельність безробітних, охоплених профорієнтаційними послугами, осіб	7554	4594	60,8	-2 960

*Джерело: складено на основі [2].

Динаміка зменшення кількості безробітної молоді впродовж досліджуваного періоду є позитивною та свідчить про активізацію зусиль щодо пошуку роботи.

В розрізі професійної ознаки найбільша частка безробітних молодих осіб була серед працівників торгівлі та послуг, фахівців та професіоналів. Відповідно найменше безробітної молоді за професією кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства та без професій (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість зареєстрованої безробітної молоді в розрізі професій за віковою структурою, осіб

Назва професії (посади)	Роки		
	2020	2021	2022
<i>Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	5216	4941	3562
15–19	2	3	5
20–24	289	266	139
25–29	612	530	389
30–34	796	778	534
<i>Професіонали</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	3874	3647	2825
15–19	75	61	56
20–24	502	481	409
25–29	623	578	426
30–34	754	688	475
<i>Фахівці</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	4691	4427	3507
15–19	247	183	102
20–24	623	557	428
25–29	699	663	536

продовження табл. 2

30–34	856	711	574
<i>Технічні службовці</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	2766	2197	1774
15–19	78	66	29
20–24	342	249	173
25–29	369	301	217
30–34	457	374	266
<i>Працівники сфери торгівлі та послуг</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	8523	7867	6190
15–19	259	184	127
20–24	754	658	413
25–29	985	841	596
30–34	1466	1063	779
<i>Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	1432	969	682
15–19	9	6	5
20–24	29	17	14
25–29	71	54	40
30–34	123	90	65
<i>Кваліфіковані робітники з інструментом</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	4152	3688	3131
15–19	343	213	171
20–24	362	261	194
25–29	398	322	253
30–34	504	450	363
<i>Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	6399	5932	4549
15–19	46	38	40
20–24	285	236	164
25–29	488	411	117
30–34	822	657	455
<i>Найпростіші професії</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	6888	5683	4450
15–19	41	32	23
20–24	251	183	129
25–29	466	381	262
30–34	691	580	421
<i>Особи без професії</i>			
Кількість осіб, які мали статус безробітного	356	245	267
15–19	148	115	73
20–24	56	43	52
25–29	34	24	45
30–34	31	23	40

*Джерело: складено на основі [2].

Дефіцит робочої сили відзначається дисбалансом між попитом і пропозицією на ринку праці. Наприклад, на 01.11.2023 року на одне вакансійне робоче місце припадає двоє безробітних осіб в середньому по області. В попередньому році в цей же період чисельність безробітних на одну вакансію становило 8 осіб. У віковому зрізі найбільше вакансій передбачалося молоді у віці 30–34 рр., менше – у віці 25–29 рр. (рис. 1). Зовсім мала кількість вакансій пропонувалася безробітним віком 15–19 рр., через відсутність професійної кваліфікації та досвіду роботи.

Цей дисбаланс особливо помітний у професійно-кваліфікаційному розрізі. Роботодавці інформують про наявність вакансій у таких сферах, як сільське господарство, торгівля, послуги тощо, проте велика кількість безробітних у певних категоріях ускладнює їх працевлаштування, що в цілому становило у 2022 р. 17 тис. вакансій. Серед кваліфікованих робітників на одне вільне місце претендувало 25 чол., найпростіших професій – вже 20 осіб, технічних службовців та службовців і керівників (по 16 осіб), працівників сфери торгівлі та послуг (13 осіб), фахівців (11 осіб), робітників з обслуговування (6 осіб), професіоналів (5 осіб) та кваліфікованих робітників з інструментом (4 особи). Найскладніше працевлаштуватися працівникам таких професій: продавець, підсобний робітник, кухар, водій автотранспортних засобів, бухгалтер.

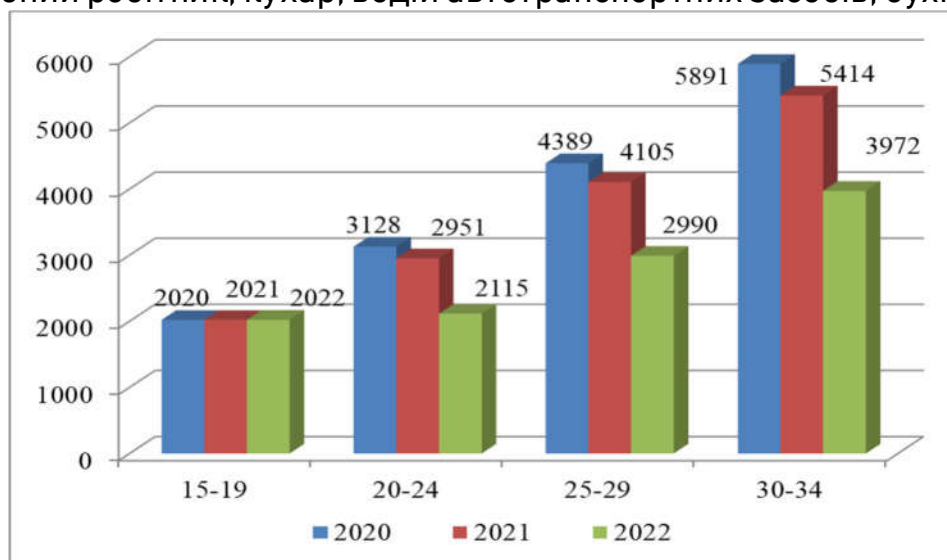

Рис. 1. Кількість вакансій в розрізі вікових груп молоді впродовж 2020–2022 рр.

За даними центру зайнятості Рівненської області: «для прикладу: на обліку перебувало 725 безробітних продавців в 2022 році, для яких пропонувалося лише 59 вакансій; для 361 безробітного підсобника було 22 вакансії, із 187 необхідних вакансій кухарів

надавалося лише 19, із 167 безробітних водіїв автотранспортних засобів було працевлаштовано 38, для 136 прибиральників службових приміщень запропонували всього 4 вакансії, з 122 необхідних вакансій для бухгалтерів було надано лише 15 вакансій. Недостатність кадрів очевидна серед представників таких професій: швачка, лікар загальної практики-сімейний лікар» [2]. Вже на 01.11.2023 року: «в основному по області, на одне незайняте робоче місце претендувало 2 безробітних. Найгірша ситуація щодо недостатності вакансій відбувається поміж працівників таких професій: лише 151 вакансія була запропонована 457 безробітним продавцям; 39 вакансій – для 203 підсобних робітників, 10 вакансій – для 151 листоноші (поштарів) було, для 117 прибиральників надано 25 вакансій» [2].

Загальна структура вакансій за видами економічної діяльності включала: 21% вакансій у переробній промисловості, 18% – в установах оптової та роздрібною торгівлі; 14% – в закладах освіти, 9% – на сільськогосподарських підприємствах, 7% – в закладах охорони здоров'я, 6% – у сфері постачання електроенергії. За професійними групами: найбільше роботодавці потребували працівників, які спеціалізуються на обслуговуванні, експлуатації устаткування – 23% (машиніст (кочегар) котельної, водій автотранспортних засобів, оператор котельні, тракторист, дорожній робітник, водій навантажувача); працівників торгівлі та послуг – 17% (продавець, кухар, охоронник, молодша медична сестра (молодший медичний брат), бармен, офіціант); найпростіших професій – 15% (підсобний робітник, прибиральник службових приміщень, сторож, укладальник-пакувальник, вантажник, двірник); кваліфікованих робітників з інструментом – 15% (швачка, слюсар-ремонтник, робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків, електрик з ремонту); фахівців – 10% (бухгалтер, сестра медична (брат медичний), асистент вчителя, майстер лісу, фахівець, вихователь, майстер виробничого навчання); професіоналів – 8% (вчитель, спеціаліст державної служби, економіст, інженер). У 2023 році чисельність вакансій, наданих від роботодавців до Рівненського обласного центру зайнятості була 0,7 тис. одиниць.

Динаміка кількості вакансій представлена в таблиці 3.

Кількість вакансій в розрізі професій

Назва професії (посади)	Роки			
	2020	2021	2022	на 01.11.23
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	1912	1895	995	85
Професіонали	2654	2558	1458	163
Фахівці	4878	4427	1640	177
Технічні службовці	2563	2197	597	74
Працівники сфери торгівлі та послуг	8965	7867	2990	349
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	1022	969	424	11
Кваліфіковані робітники з інструментом	3652	3330	2485	366
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	5986	5617	3950	510
Найпростіші професії	4253	4070	2612	195

*Джерело: складено на основі [2].

Проведений аналіз засвідчує потребу в:

– працівниках, які мають необхідну кваліфікацію щодо роботи з інструментом, оскільки 24% всіх поданих вакансій саме швачки, слюсарі з ремонту колісних транспортних засобів, електрогазозварники, слюсарі-ремонтники, електромонтери з ремонту та обслуговування електроустаткування, кондитери);

– працівниках сфери торгівлі та послуг та з обслуговування, експлуатації устаткування і машин – відповідно це становить 16% (продавець, кухар, продавець-консультант, виробник харчових напівфабрикатів, водій автотранспортних засобів, машиніст (кочегар) котельної, машиніст екскаватора, тракторист, оператор заправних станцій);

– професіоналах – 15% (вчитель закладу загальної середньої освіти, бібліотекар, інженер, лікар загальної практики, доцент);

– фахівцях – 10% (бухгалтер, механік, технолог, кошторисник);

– працівниках без кваліфікації – 8% (підсобний робітник, укладальник-пакувальник, прибиральник службових приміщень, сторож);

– керівниках та управлінцях – 6% (головний бухгалтер, менеджер (управитель) із збуту, майстер виробництва);

– технічних службовцях – 4% (касир торговельного залу, адміністратор, оператор поштового зв'язку).

В Рівненській області розмір середньомісячної зарплати за вакансіями, які пропонувалися, склав 9445 грн (рис. 2). Однак, цей розмір є різними для різних професій та галузей. Відтак, найбільший розмір заробітку спостерігається у службовців, керівників, робітників з обслуговування експлуатації устаткування, а саме 10–11 тис. грн. Дещо менше, зокрема 9680–10700 грн – фахівцям, професіоналам та кваліфікованим робітникам. Всім іншим професійним групам оплата праці становить 7100–8300 грн.

Рис. 2. Заробітна плата у вакансіях за професійними групами станом на 1 листопада 2023 року, грн [2]

Визначальними факторами, які сприяють влаштуванню молоді на роботу, є:

– соціальні та професійні орієнтації молоді, включаючи соціально-професійний статус; рівень освіти, необхідний для оволодіння професією: сфера діяльності (розумова чи фізична праця) та галузь економіки: конкретна професія; форма власності підприємства чи організації);

– мотивація вибору професії (можливість самореалізації і виявлення здібностей; матеріальна складова; репутація та кар'єрне зростання; комунікація (спілкування з колективом, відносини з клієнтами); види робіт та завдань для виконання;

– економічні мотиви (аналіз процесів розвитку суспільства і матеріальний стан сім'ї, ставлення до збагачення, безробіття);

– орієнтація на життєвий успіх й можливості його досягнення;

– економічна активність – наявні самостійні заробітки, економічна активність; бажання займатися бізнесом, комерцією; плани на власний бізнес, свою справу; можливі дії в разі безробіття.

Україна стикається із складністю та суперечливістю процесу працевлаштування молоді, що щойно закінчила навчання, та надання допомоги в її адаптації на першому робочому місці. На законодавчому рівні визначені гарантії і заходи, спрямовані на підтримку зайнятості молоді, не завжди повністю реалізуються.

Як свідчать дані служби зайнятості у Рівненській області, постійно відбувається зростання кількості працевлаштованої молоді віком 15–35 рр. (рис. 3). За період 2020–2022 рр. відбулося значне скорочення чисельності безробітної молоді, зокрема на 153 чол., найбільше працевлаштовано їх у 2022 р. Аналогічна ситуація прослідковується з віковою категорією 30–35 рр. Впродовж 2020–2022 рр. 103 безробітні особи цієї категорії отримали роботу.

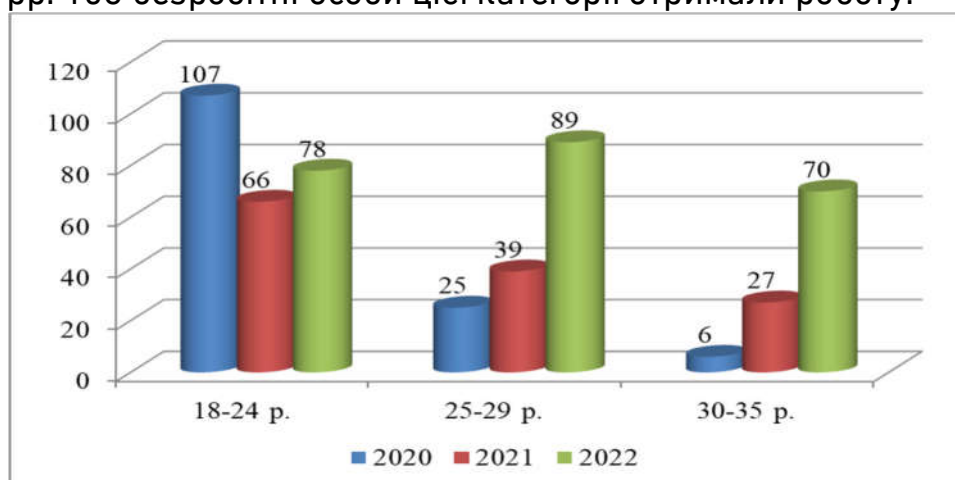

Рис. 3. Працевлаштування молоді за віковими групами [2]

У професійному розрізі найбільше працевлаштованих – це працівники сфери торгівлі та послуг – 23,1%, найпростіші професії – 19,8% та професіонали, фахівці – 17,8%. Що ж до працевлаштування молоді за видами економічної діяльності, то на першому місці торгівля та ремонт з показником 21%. Дещо менше, а саме 16,6% працевлаштовано у переробну промисловість, 13,8% – у освіту.

Платформа СпівДія реалізовує проєкт «СпівДія Працевлаштування», що надає допомогу у пошуку роботи для внутрішньопереміщених осіб та мешканців Рівненщини. Завдяки Молодіжному простору НОТА у Рівненській бібліотеці проводяться консультації щодо пошуку роботи молодим особам. Також надаються безоплатні послуги в сфері цивільного, трудового та адміністративного права. Проєкт «СпівДія Працевлаштування» – це експертна допомога від фахівців ринку праці.

Висновки. Отже, саме молоді люди є найбільш вразливими та соціально незахищеними категоріями населення під час працевлаштування. Ситуація на сьогодні складається таким чином, що ринок праці перенасичений кадрами, через системну кризу в країні, втрату підприємств через повномасштабне вторгнення Росії, відбувається скорочення робочих місць, практично не створюються нові. Внаслідок відсутності належного практичного досвіду, достатніх правових та фахових знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, слабкої стресостійкості реалізувати своє право на працю молодим громадянам нині стає дуже складно.

Крім того, молоде покоління має завищені уявлення про трудову діяльність та необґрунтовані вимоги до умов та оплати праці. В свою чергу, роботодавець хоче отримати вже придатного, досвідченого фахівця, котрий відразу ж зможе професійно виконувати поставлені завдання. Це сприяє молодіжному безробіттю та призводить до того, що молодь стає пасивною на ринку праці та у процесі трудової діяльності.

1. Холодницька А., Бондаренко А. Молодіжне безробіття в Україні в умовах воєнного стану та розробка заходів щодо забезпечення працевлаштування молоді. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/281993/278680>. (дата звернення: 01.12.2023).
2. Рівненський обласний центр зайнятості: офіційний сайт. Аналітична та статистична інформація. URL: <https://rov.dcz.gov.ua/analitics/65>. (дата звернення: 01.12.2023).
3. Чисельність дітей та молоді в Україні. Громадська організація «Інститут молоді». URL: <https://inmol.org/chyselnist-ditej-ta-molodi-v-ukraini>. (дата звернення: 01.12.2023).

REFERENCES:

1. Kholodnytska A., Bondarenko A. Molodizhne bezrobittia v Ukraini v umovakh voiennoho stanu ta rozrobka zakhodiv shchodo zabezpechennia pratsevlashtuvannia molodi. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/281993/278680>. (data zvernennia: 01.12.2023).
  2. Rivnenskyi oblasnyi tsentr zainiatosti : ofitsiinyi sait. Analitychna ta statystychna informatsiia. URL: <https://rov.dcz.gov.ua/analitics/65>. (data zvernennia: 01.12.2023).
  3. Chyselnist ditei ta molodi v Ukraini. Hromadska orhanizatsiia «Instytut molodi». URL: <https://inmol.org/chyselnist-ditej-ta-molodi-v-ukraini>. (data zvernennia: 01.12.2023).
-

Antonova S. Ye. [1; ORCID ID: 0000-0003-4796-8580],
Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor,
Fyzik I. O. [1; ORCID ID: 0000-0003-4247-2519],
Master

¹National University of Water and Environmental Engineering, Rivne

ANALYSIS OF THE YOUTH LABOR MARKET IN THE RIVNE REGION

This article analyzes the dynamics of the number of unemployed youth according to data from the Rivne Regional Employment Center. It was noted that in terms of professional characteristics, the largest share of unemployed young people was among trade and service workers, specialists and professionals. Legislative guarantees and measures to promote youth employment are not fully implemented in reality. It was concluded that the imbalance between labor supply and demand remains significant. An analysis of the number of vacancies was carried out, as a result of which it was established that as of November 1, 2023, on average in the region, 2 unemployed persons applied for one vacant workplace. In terms of professional and qualification, the discrepancy between demand and demand was observed among qualified agricultural workers, where 25 people applied for one vacancy. At the same time, the greatest difficulties with employment are experienced by representatives of such professions as: salesman, auxiliary worker, cook, driver of motor vehicles, accountant. It was established that the shortage of personnel was observed among representatives of such professions as: seamstress, general practitioner-family doctor. The structure of vacancies by types of economic activity was analyzed, it was shown that the largest number of vacancies was offered at enterprises of the processing industry, in particular 21% of all vacancies. The assessment of the demand of employers by professional groups and in the professional section was carried out. The greatest demand from employers was observed for workers in maintenance and operation of equipment – 23%. The average salary for the offered vacancies in the Rivne region was UAH 9,445. Factors of youth employment are systematized, including: social and professional orientations of youth, profession motives, economic orientations, ideas about success in life and ways to achieve it, economic activity.

Keywords: unemployment; employment; young; labor market; employment.

Отримано: 02 грудня 2023 року
Прорецензовано: 07 грудня 2023 року
Прийнято до друку: 29 грудня 2023 року